

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pire, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse Nr. 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 5.

St. 21.

V Ljubljani, 15. novembra 1889.

Leto VI.

Obseg: Opomba gg. udom c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Trikolesna samotěžnica. — Poročilo deželnega odbora glede trtne uši po Kranjskem. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Opomba gg. udom c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Z ozirom na razglas v 17. in 18. št. „Kmetovalčevi“ glede sadnega drevja, katero družba oddaja, prosi podpisani odbor vsakega g. uda, prav nujno, naj dotični razglas dobro prebere, predno drevja naroči, ker družba nima toliko sredstev in družbeni uradniki pa ne toliko časa, da bi z vsakim udom, ki ima dobiti 5 dreves zastonj, začeli brezkončno dopisovanje.

Ponavljamo še enkrat:

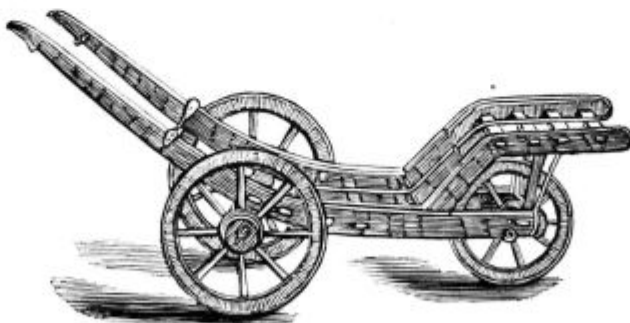
1.) Le tist ud more dobiti še to jesen 5 drevesec zastonj, ki je poslal oba gol-dinarja svoje letnine za l. 1890. v Ljubljano podpisnemu odboru. (Sicer je pa razpošiljavanje drevja za to jesen ustavljeno, ker je primerni čas uže prešel.)

2.) Pravico do 5 brezplačnih dreves imajo pa le udje tistih podružnic, katere nič ne delujejo in ki torej polovico letnine ne potrebujejo, in oni udje, kateri niso v nobeno podružnico uvrščeni. To so udje podružnic: Ilirska Bistrica, Lož, Kočevje, Radovljica in Tržič ter

udje iz ljubljanske okolice, ki niso uvrščeni v podružnico na barji, dalje udje v Ljubljani in pa oni zunaj dežele stanujoči.

3.) Ker se sadno drevje ne more po pošti pošiljati, naj vsak zadnjo železniško postajo razločno na naročilo zapiše, ako je pa naročnik z Ljubljano po voznikih v zvezi, naj pa pošlje voznika po drevje, ker družba ni v stanu voznikov po mestu iskati.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske
v Ljubljani.

Podoba 39.

Trikolesna samotěžnica.

Trikolesna samotěžnica, kakeršno kaže 39. podoba, videli smo prvič — tako piše „Schweizerische landw.

Zeitschrift.“ — v vasi Bus, koder jo splošno rabijo. Kakor podoba kaže, ni bistveno različna trikolesna samotěžnica od navadne, t. j. od samokolnice; ako odstranimo kolesa pod ročicama, pa imamo čisto navadno samokolnico, le da je teža, ker je zaradi svojega namena močnejša narejena. Po goratih krajih, kakeršni so ravno v Švici, je taka samotěžnica zelo koristna za prevažanje zelene krme, repe, krompirja, sadja i. t. d. Ker je sa-

motežnica zelo lahka in tudi lahko premična, more jo en delavec prav zložno prazno na njivo pripeljati, in le če je posebno v breg, treba spredaj živinče pripreči. Kadar je samotežnica naložena, postavi se voznik med ročici in navzdol vozi s samotežnico za sabo lahko tako hitro, kakor hoče in to brez truda. Kadar pride v ravni in če ne more sam speljati, pa zopet lahko kako živinče pripreže.

Vsak more iz tega posneti, da taka trikolesna samotežnica lahko nadomestuje majhen voz, vrhu tega je pa veliko cenejša in premičnejša, vsled česar potrebuje izdatno manjšo silo.

Poročilo deželnega odbora glede trtne uši po Kranjskem.

(Konec.)

Deželna trtousna komisija za Kranjsko imela je sejo dne 24. junija 1889. Iz sejnega zapisnika, priobčenega od c. kr. deželne vlade, je razvidno, da se je najprej prečitalo letno poročilo o množenju trtne uši po Kranjskem, potem pa se je obravnavalo o sledečih nasvetih posameznih članov komisijskih.

1.) Dr. Josip Vošnjak nasvetuje poslati do visokega c. kr. poljedelskega ministerstva prošnjo, da ukaže vodstvu Kostanjeviške trtnice, naj se neimovitim vinogradnikom rezanice dajo brezplačno, sploh pa da se cena za tisoč šib zniža na 3 gld., kajti rezanice se vedno množe, in zatorej je znižana cena popolnoma opravičena, namen ameriške trtnice pa se glede na visoko ceno ukoreninjenih trt dosega le, ako se kar največ mogoče razpeča rezanic. Ostali člani komisijski pritrdijo temu nasvetu.

2.) Vodja kmetijske šole v Grmu Rihard Dolenc predlaga: Z dobljenimi rezanicami kmetu, ki ne zna požlahtnjevati, vlagati in sploh ravnati, nikakor ni še pomagano. Dolenjski vinščaki nimajo za požlahtnjevanje trt potrebnega razuma, pa tudi niso vajeni temu delu, katerega se je dalje časa učiti od kakega zvedenca in treba zanj tudi biti nekoliko pripravnemu, ravno tako kakor za cepljenje sadnih drevesec in drugih rastlin. Zmerom bolj si bodo torej želeli vinščaki ljudi, ki so večji temu poslu, in ker je delo tako razsežno ter treba hitro, pa vendar prav ravnati, primankovalo bode vedno bolj čutno sposobnih ljudi, to tem bolj, ker žuljava kmetska roka ni pripravna za tako delo.

Popotno poučevanje o požlahtnjevanju trt ne pomaga, ker si v kratkem, da to določenem času kmetovalec ne more pridobiti potrebne ročnosti in ker je samo razkazovanje ne more nadomestiti.

Da bode torej mogoče požlahtnjevati po ogromno število trt — treba pa jih bode v kratkem, kajti ameriške trte se močno razmnožujejo — bilo bi jako primerno mlade ljudi za to posebno delo izobraziti. To se da lahko in z malimi troški na ta način doseči, da se v kmetijski šoli v Grmu izpodbudijo mladi ljudje z brezplačno oskrbo v zavodu za pouk v tečajih o požlahtnjevanju trt.

Nasvetovalec prosi, da bi se njegov nasvet, kateremu pritrdijo tudi drugi člani komisijski, priporočil deželnemu odboru.

3.) Dr. Josip Vošnjak nasvetuje, naj se naprosi prevzvišeni gospod poljedelski minister, da se v glavno komisijo za trtnoušne reči pokliče tudi s Kranjskega dva zaupna moža, ker se bode tudi iz drugih dežel, katere imajo z uničevanjem nesrečne trtne uši veliko manj opraviti, poklicati več zaupnih mož. Predlagatelj misli, ne

da bi komu vsiljeval svoje mnenje, da bi vodja vinarske in kmetijske šole v Grmu Rihard Dolenc zaradi svojih mnogih izkušenj glede trtne uši mogel prav veliko koristiti v centralni komisiji.

Vsi komisijski člani, izimši Riharda Dolenca, pritrdijo temu nasvetu.

4.) Naposled še Rihard Dolenc izrazi željo, da bi se pri oddajanju rezanic iz Kostanjeviške trtnice odbiralo pazljiveje in gledalo, kakšne so, kajti trsi imajo večkrat le po eno oko, ter da bi se snopiči ne povezovali z železnim žičjem, ker se s tem pokvarijo. Bolje bi bilo rabiti vrbove šibe ali slamna povresla.

Vodja Kostanjeviške trtnice omeni na to, da so rezanice, ki dohajajo s Francoskega in Ogrskega, tudi z železnim žičjem povezane, vendar pa bode on kolikor mogoče ustrezal želji gospoda Dolenca.

Pri volitvi zastopnika v glavno komisijo izvoljen je bil deželni odbornik dr. Josip Vošnjak za prihodnjo triletno opravilno dobo.

Ta sejni zapisnik predložila je c. kr. deželna vlada deželnemu odboru s prošnjo, da bi blagohotno uvaževal nasvet vodje Riharda Dolenca glede vzprejemanja in in učenja mladeničev v cepljenju trt v Grmski šoli.

Na dotični poziv deželnega odbora nasvetovalo je šolsko vodstvo, da bi bili taki praktični učni tečaji vsako leto v šoli v Grmu in v Vipavskem vinskem okraju. Da bi pa z večine neimovitim mladim ljudem mogoče bilo udeleževati se teh po šest dni trajajočih tečajev, dovolilo naj bi se jim v šoli v Grmu brezplačno stanovanje in hrana, na Vipavskem pa po 50 kr. podpore na dan. Skupnih stroškov za oba tečaja utegnili bi biti 150 gld.

Glede na uspešnost in korist tega pouka usoja si deželni odbor priporočati slavnemu deželnemu zboru, da dovoli omenjene tečaje.

Z dopisom z dne 20. septembra 1889, št. 511, je c. kr. kmetijska družba naznanila deželnemu odboru, da kmetijska podružnica v Kostanjevici rada v okuženem okolišji zasadi štiri poskusne ameriške vinograde, če se ji dovoli primerna podpora. Iz kredita 500 gld., ki ga je slavnemu deželnemu zboru dovolil v enak namen, obljubil je deželni odbor kmetijski družbi 200 gld. podpore, ako bodo dotični vinogradi obsegali vsaj 200 štirjaskih sežnjev in ako jih bode polovica zasajenih z neposredne rodečimi, polovico pa s požlahtnjenimi ameriški trtami.

Deželni odbor si usoja predlagati to poročilo slavnemu deželnemu zboru s sledečimi nasveti:

1.) Deželni odbor se pooblašča:

- da iz deželnih trtnic in vinogradov brezplačno oddaje ameriške trte (rezanice in ukoreninjene trte) malim neimovitim vinogradnikom, kateri prvilno zasajajo svoje vinograde z ameriški trtami,
- da takim vinogradnikom dovoljuje darila po 5 do 10 gld. in
- da onim kmetijskim podružnicam ali občinam, katere pravilno zasajajo poskusne ameriške vinograde, dovoljuje podpore do 50 gld. za vsak tak vinograd, ako meri najmanj 500 m².

2.) Deželnemu odboru se naroča:

- prosi visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo, da tistim neimovitim vinogradnikom, potem kmetijskim podružnicam ali občinam na Dolenjskem in Notranjskem, katere pravilno zasajajo vinograde z ameriški trtami, iz državnih ameriških trtnic in vinogradov brezplačno prepušča potrebne ameriške trte;
- naročiti šolskemu vodstvu v Grmu, da prireja tečaje, v katerih se bodo mladi ljudje učili saditi in požlahtnjevati ameriške trte.

3.) Za troške, kar jih bode pod točko 1.) b) c) in točko 2.) b), dovoli se znesek 1000 gld. iz deželnega zaklada.

Visoki deželni zbor je v seji dne 22. t. m. vse te predloge neizpremenjene enoglasno vzprejel.

Razne reči.

— **Les narediti trpežen in trden.** Gozdarska poskusna postaja v Eberswaldu na Nemškem izumila je prav preprosto sredstvo, da se naredi les trpežen in trden. Tisto leto, predno drevo posekaš, olupiš deblo tik nad koreninami eno dlan na široko okrog in okrog lubad. Ker se sok dviguje le med lubadjo in lesom, prične se prihodnje leto drevo sušiti, ker se sok ne more dvigati, in ob takem počasnem sušenju postaje les najboljši.

— **Proti črvu v pasjem nšesu** je najboljšo sredstvo kamelični čaj, katerega brizgaj vsak dan zjutraj in zvečer psu v uho. Če je črv zunaj nšesa, pa mu ravno tako s tem čajem izpiraj vsak dan uho in mu ga obeži, da ne more z stresanjem ob bolečinah rane drgniti.

— **Jesih od medu.** Zmešaj en kilogram dobrega in zdravega medu s 15 kilogrami vode, dodeni nekaj krušne skorje in pusti to zmes na solnci ali v toplem prostoru 4 do 6 tednov. Po tem času odlij, kar je čistega, v pripravljeno posodo. Ta čista tekočina je jako dober jesih.

— **Gnojitev travnikov nadomestuje**, vsaj nekoliko, namakanje. Glavna pravila so: jeseni je bolje namakati, nego spomladi. Stojeca voda škoduje. Voda mora zmerom odtekat in po travnikih enakomerno se raztakati. Bolje manje, nego preveč namakati. Močvirska voda ne sodi za namakanje. Studenčnica in sploh svetla, čista voda trave samo zamaka, gnoji jim pa ne.

Kdor preveč namaka, dobi slabšo krmo, če tudi je sicer mnogo več nakosi.

Kisla krma raste tam, koder po travnikih voda zastaja ter je tla ne propuščajo. Tukaj pomaga le drenaža ter takšna naprava za namakanje, da voda travnik lepo zamaka in hitro odteka.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 153. Imam letos troje vino, ki je pa glede dobrote zelo različno. Sodi niso polni, in po kipenju bodem zalival. Ne hotel bi pa zalivati dobrega vina s slabim, pa tudi narobe ne. Imam pa dobro in zdravo lansko vino, zato vprašujem: Smem li vlti starega vina v novo? Odsvetujejo mi tukajšnji ljudje, češ, da se vino potem izpridi. Mogoče, da ustrezete tudi drugim, ako na gorenje vprašanje odgovorite v „Kmetovalci“. (J. K. v S.)

Odgovor: Gotovo ga ni vzroka, zaradi katerega bi ne smeli novega vina zalivati s starim, to je, če je staro zdravo. Če je vino dokipelo, loči se od lanskega le po tem glede kemijske sestave, da je manj dogojeno nego staro. Mlademu, to je, novemu vinu bode treba leto dni, da bode toliko dozorelo, kolikor je sedaj lansko, in vršilo se bode ž njim vse tisto, kar se je preteklo leto z lanskim vinom. Lansko vino pa tudi ne bode ostalo neizpremenjeno, ampak bode še dalje dozorevalo. Ako torej lansko in letošnje vino pomešamo, gotovo ne bodeta drugo drugega kvarili, ampak v zmesi vršili se bodo isti kemijski pretvori, kateri bi se, če bi bilo vino vsako za se, t. j. vino bo dozorevalo in postajalo boljše in čistejše. — Nasprotno moramo še trditi, da je z dobrim, močnim starim vinom zalivati celo koristno, ker mlado vino postane bolj alkoholasto, dušikove snovi se bolj razredčijo, in

to vse preprečuje kan na vinu, ki se pri mladem, zlasti nizkem vinu kaj rad dela. — Ob tej priliki bodi omenjeno, da je moči sod poln ohraniti brez zalije. To sredstvo je kremenovo kamenje, katero se po potrebi vlaga v sod. Kamenje je seveda popolnoma čisto v vino devati in strogo na to paziti, da ni apnasto, ker je to vinu zelo škodljivo.

Vprašanje 154. So li prošnje poslov za razpisana darila kolka proste, ali morajo biti kolkovane, kakor druge prošnje? (J. B. v P.)

Odgovor: Vse prošnje, katere je oddajati kmetijski družbi in katere niso namenjene kakemu cesarskemu uradu, vedno so kolka proste.

Vprašanje 155. V „Kmetovalci“ ste poudarjali, da je kmetiskim sinovom treba obiskavati kmetijske šole, in, če tega ne morejo, pa naj vsaj berejo dobre kmetijske knjige. Blagovolite mi v prihodnji številki „Kmetovalca“ take knjige naznaniti, če so tudi nemški pisane. (J. V. v L. Štajersko.)

Odgovor: Razen slovenskih kmetijskih knjig, katere ima naša družba na prodaj in katere so med inserati navedene, priporočamo Vam še Dolenčevo „Sadjarstvo“, ki je izšlo pri J. Kraji v Novem mestu, in „Umega gospodarja“, katerega je spisal vodja Povše in izdala ga družba sv. Mohorja v Celovci. Izmed nemških knjig Vam priporočamo Schlipf's „Populäres Handbuch der Landwirtschaft“, ki stoji kake 3 gld., in Kraft's „Lehrbuch der Landwirtschaft“ ki stoji preko 12 gld. Zadnja knjiga ima štiri zvezke in je sedaj gotovo najboljša nemška učna knjiga o splošnem kmetijstvu.

Vprašanje 156. Dovolite mi, da vprašam, zakaj naši državni in deželni poslanci ne delajo za pogodbo z Rumunijo? Ali ne vidijo škode, katero trpe Kranjska, Koroška, posebno pa Štajerska. Edino pri lesu je mogel štajerski kmet kaj zaslužiti, a vsled carine (colnine) v Rumuniji izgublja polovico vrednosti lesa, in tako smo izgubili v zadnjih letih več milijonov goldinarjev. (U. D. na Štajerskem.)

Odgovor: Deželni poslanci ne morejo o tej reči nič narediti, pač pa državni, kateri so to reč večkrat razpravljali. Avstrija nima sedaj z Rumunijo nobene kupčijske pogodbe, ker se so vsa pogajanja vsled trdovratnosti Rumunije razbila. Ker ni nobene pogodbe, zato nagajajo naši Rumuncem, kadar k nam kaj uvažajo, in nasprotno pa Rumunci tudi nam. Rumunci nimajo drugega za izvoz nego žito in živino, potrebujejo pa skoraj vse obrtne reči in pa les. Rumunija hoče prost izvoz za živino v Avstrijo, tega pa Avstrija ne dovoli, kar je čisto prav. Za kmetijstvo je boljše tako, ker ima živina večjo ceno in ker nimamo od tedaj, odkar je meja v Rumunijo za živino zaprta, nič več goveje kuge, ki je poprej naredila vsako leto veliko milijonov škode. Žitu i tako ni nobene cene, in ko bi smela še Rumunija brez carine žito k nam uvažati, bilo bi še slabše. Ako je pa cena lesu nizka, pa je tudi dobro, ker kmet tako neusmiljeno ne posekava gozdov, kakor jih je pred 10 ali 20 leti; da še sedaj nasledke bitko čutimo, ko po vseh deželah povodni velikanske škode delajo. Sicer pa ne mislite, da je cena lesu zaradi Rumunije tako nizka, nikakor ne, to dela konkurenca Galicije i. t. d. V Galiciji, na Ogrskem i. t. d. imajo še velikanske gozde, katere so šele sedaj začeli sekati ljudje, ki imajo s čim delati pota in železnice po gozdih ker gozd dobi šele tedaj vrednost, kadar je mogoče les iz njega spravljati. Pojdite vprašat v Trst, tam vam bodo povedali, da dobivajo bolj po ceni les iz Galicije nego s Kranjskega, čemur so seveda krivični železniški tarifi vzrok. Tukaj je naloga naših poslancev, da izposlujejo pravične železniške tarife, to naj jim pa volilci sami povedo na volilnih shodih, in ako Vaš poslanec noče poročati o svojem delovanju na takem shodu in vzprejemati želj svojih volilcev, izberite si pa drugega. Vsak okraj ima takega poslanca, kakešnega je vreden.

Vprašanje 157. Imam na svojem vrtu okoli 300 sadnih dreves, a mnogo jih je od slabih sort. Hočem pa slabo mlado drevje precepiti, staro posekati in drugo posaditi. Ali je tako prav, in katere sorte naj sadim ter kedar? (Fr. P. v Cr. v.)

Odgovor: Vaše ravnanje je popolnoma pravo. Glede novega nasada pa omenjamo, da ni dobro na mesto, kjer je poprej raslo sadno drevo, takoj drugo saditi, ampak sadite raje nekaj metrov proč. Ako pa vendar ne kaže drugače, pa sadite tja, kjer ja rasla jablan, hruško in narobe. Drevje saditi je jeseni ali pa spomladi. O tem pisali smo že večkrat v „Vrtnarji“. Priporočene jabolčne vrste, ki so ob enem namizne, kupčijske in gospodarske, ki rastejo povsod ter so najmanj občutljive in najrodovitnejše, z eno besedo najizvrstnejše, so te le tri: Zlata zimská parmena, velika kaselska rejneta in Blenheimova zlata rejneta. Za slovenske pokrajine so priporočena naslednja jabolka: Maršlanček (gambovec), zimsko tafetno (tofeli), štetinec (hlebar ali čebular) in dolenski voščenska za gorkejšje kraje. Prav izvrstne vrste so naslednje: kanadska rejneta, šampanjska rejneta, siva jesenska rejneta, rdeči jesenski kalvil, rdeče deviško jabolko, ananas-rejneta, pisani kardinal, carja Aleksandra jabolko, orleanska rejneta, danciški robač, Parkerjev peping, beli astrakanec in pa dobro poletnje jabolko rdeče virginsko. Izmed hrušek priporočene so te le vrste: Postivenka (najmanj občutljiva), dobra Lujiza pl. Avranches, Boskova steklenka, Napoleonova maslenka, Sieglava zimská maslenka, Clairgauova maslenka in zimská nelis. Bolj izbirčne glede lege so le te hruške: Bela jesenska maslenka, siva jesenska maslenka, Hardepointova zimská maslenka, Josipina pl. Mecheln, zimská tehantovka, virgoullaise, Colomajeva jesenska maslenka. Gospodarske vrste, zlasti moštne so: domača tepka, Knavsova, Weilerjeva moštnica in velika mačja glava.

Vprašanje 158. Mojemu konju so se napravili po zadnjih nogah mehurji. Se li dače odpraviti in kako? Da bolezen v prihodnje zabranim, blagovolite povedati tudi nje vzroke. (Ž. D. v C.)

Odgovor: Mehurji se narede konju, ako ga prehudo in predolgo rabimo, pa tudi vsled udarca ali pritiska na kite. Malo je starih in delavnih konj, ki bi ne imeli mehurjev. Ta bolezen nastane tudi, če se konj izpodtakne, ako napačno stopi, ako v teku kar hipoma obstoji, ako se prehitro in na premajhnem prostoru obrača itd. Mehurjem so podvrženi posebno težki konji, taki, ki so bili vzrejeni v vlažnih nižavah, ter tudi taki, ki delajo malo, pa dobivajo mnogo mehke krme, kakor n. pr. trave, krompirja i. t. d. Novo nastale mehurje odpravite, če denete na nje obkladkov mrzle vode, še bolje pa jesiha. Čez obkladek privežite prav tesno povoj. Zastarele mehurje je teže odpraviti. Posebno dobra je proti novim in zastarelim mehurjem neka tekočina z imenom „limfna esenca“, katere doboste z navodilom vred pri živinozdravniku naše družbe Edvardu Schlegelu v Ljubljani po 1 gld. 50 kr. steklenico.

Vprašanje 159. V zadnjem času smo dobili od mnogih strani vprašanje, kje bi bilo dobiti enega plemenskega junca beljanske, t. j. cikaste pasme. Na to bodi vsem

odgovor, da ima jako lepega, 20 mesecev starega bika te pasme gospod Jakob Janša na Dovjem na prodaj. Dovje je postaja gorenjske železnice.

Gospodarske novice.

* Na razstavi slavonskega gospodarskega društva v Oseku dobil je tajnik kmetijske družbe kranjske ter urednik „Kmetovalca“ gospod Gustav Pirc priznansko diplomu kot sotrudnik.

* Na dražbi plemenskih bikov beljanske pasme dne 28 oktobra t. l. v Lescah kupili so bike: Anton Stare iz

Mengiša, baron Rechbach iz Krumperka, baron Apfaltrern iz Križa in Ivan Kavčič iz Žirov. — Ker so prvi trije veleposestniki, oziroma grajščaki, in bi se morda kedo hudoval, da kmetijska družba dopušča takim gospodarjem v škodo kmečkih gospodarjev dražiti, bodi tukaj povedano, da družba nima pravice vsled ministerskega ukaza prepovedavati veleposestnikom kupovati subvencijskih bikov, ako jih dotičniki spuščajo tudi h kmečkim kravam. To je v tem slučaju tudi res tako, ker imajo v Mengiškem okraji sploh le ti poštene bike, h katerim kmetje vse svoje krave gonijo, in nekaj tednov pred dražbo sploh tam niti bikov ni bilo, ker jih ti grajščaki niso imeli, kmetje so se pa zanašali na nje.

* **Deželni zbor kranjski**, ki ravnokar zboruje, peča se letos prav mnogokrat z gospodarskimi vprašanji, in to v največjo korist kmetijstvu. Ob priliki hočemo v našem listu podrobneje opisati delovanje deželnega zbora z ozirom na kmetijstvo, danes omenjamo le toliko, da je zbor storil važne ukrepe glede uravnavanja voda in osuševanja ljubljanskega barja, zahteval poročil o porabi subvencij za šolske vrte, ukrenil dati deželnemu šolskemu svetu podpore za šolske vrte le pod tem pogojem, da se razdele v soglasji s kmetijsko družbo. Naš predsednik gosp. cesarski svetnik Murnik stavil je nastopne predloge, ki so bili tudi vzprejeti: a) Vlada se prosi, da po svojih organih strogo pazi, da se bodo pogozdovale posekani gozdi; b) Deželnemu odboru se naroča, da deluje na to, da se vsaj v vsakem sodnem okraji napravi po jedna gozdna drevesnica; c) vlada se pozivlja, da se omenjene drevesnice napravijo; d) deželnemu odboru se naroča, da dovoli za take drevesnice, ako potrebno, primerne podpore; e) deželna vlada se prosi, da bi ustanovila podružnice gozdne drevesnice v Ljubljani.

* **Konjarski odsek** c. kr. kmetijske družbe kranjske imel je 9. t. m. sejo. Navzoči so bili predsednik gosp. dr. Th. Rudesch in odborniki gg.: Hanslik, Lenarčič, Perdan, Pirc in Seunig. Gosp. Povše je bil zaradi deželnozborskih opravil zadržan. Iz zapisnika posnemamo: Ukrene se za nakup ponujenega žrebca v ta namen ne priporočati kupa. — Prošnjo županstva v Kostanjevici, da se tam naredi žrebčarska postaja, ukrene se s priporočilom predložiti ministerstvu. — Žrebca v Kaplji vasi se zaradi slabe oskrbe dotičniku vzameta. — Ukrene se ministerstvo prositi, da bode pristojbine za spuščanje vseh cesarskih žrebcev le po 1 gold. — Vzame se na znanje, da je prošnja za novo žrebčarsko postajo v Grosupljem odbita. — Ukrene se 18. novembra na Selu pregledati nove došle žrebce ter uravnati razdelitev žrebcev za leto 1890.

* **O starih poslih.** Ob deželni razstavi v Solnogradu bilo je tudi obdarovanje kmetijskih poslov, ki je bilo zelo častno za deželo in njene prebivalce. Ena dekla je služila 60 let nepretrogoma v eni hiši, 8 poslov ravno tako po 50 do 59, 25 po 40 do 50, 46 po 30 do 40, 85 po 20 do 30 in 135 poslov po 10 do 20 let. Posli, ki so služili po manj nego 20 let pri eni hiši, dobili so častna priznanja, tisti, ki po 20 do 30 let, diplome, vsi drugi pa srebrne svetinje. V kakem lepem razmerju so posli do svojih gospodarjev na Solnograškem, to dokazujejo spričala, katera je dobil odbor. V enem je zapisano: „On ni samo moj hlapec, on je moj prijatelj, moj svetovalec“ Drugo piše: „ Tei dekli se nam je zahvaliti, da je posestvo ohranjeno naši družini vzlic velikim nezgodam in neprilikam“

* **Cesarjevič Rudolfovo sadjarsko društvo za Spod. Štajer** bode po odborovem sklepu imelo 8. dan decembra t. l. popoldne ob 3. uri v tukajšnjem šolskem poslopju svoj drugi letošnji občni zbor po sledečem vzporedju:

1.) Poročilo ravnateljstva

a) o društvenem delovanju,

b) o društvenih računih.

2.) Volitev novega odbora.

3.) Pouk o sadjarstvu z ozirom na dela in potrebe v tem letnem času.

4.) Posvetovanje, kako se udeležiti prihodnje razstave v Gradci.

5.) Nasveti.

K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Št. Jurij ob južni železnici 10. novembra 1889.

Val. Jarc,
tajnik.

Dr. Ipavc,
ravnatelj.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

**Seja glavnega odbora, oziroma subvencijskega
komitēja c. kr. kmetijske družbe kranjske dne
4. novembra 1889.**

Seji je predsedoval družbeni predsednik gosp. cesarski svetnik Murnik, in ker je bilo na dnevnem redu sestavljanje proračuna državnih podpor za l. 1890., bila sta navzoči zastopnik c. kr. deželne vlade gospod vladni svetnik Jos. Dralka in zastopnik deželnega odbora gosp. poslanec O. Detela. Izmed odbornikov bili so navzoči gg.: podpredsednik J. Fr. Seunig, Goll, baron Lazarini, Lenarčič, Ogorevc, Povše, Robič, Šiška, Witschl, dr. pl. Wurzbach in tajnik Gustav Pirc.

Odbor vzame radostno na znanje Najvišjo zahvalo za voščila, katera je glavni odbor v ime družbe sporočil do Najvišega prestola ob godu presvetlega cesarja.

Po daljši razpravi ukrenil je odbor prositi vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo sledečih državnih podpor za l. 1890.:

Za premovanje in razstave	800 gld.
„ povzdigo lanarstva	500 „
„ „ umetnega pridelovanja krme	500 „
„ družbeno drevsnico	300 „
„ povzdigo sadjarstva	300 „
„ „ vinarstva	1000 „
„ „ goveje reje	3000 „
„ „ mlekarstva	500 „
„ „ ovčje reje	500 „
„ „ prasičje reje	500 „
„ „ čebelarstva	300 „
„ „ ribarstva	500 „

Skupaj 8700 gld.

K posameznim točkam proučene ukrenila se je primerna motivacija.

Zarad prireditve kranjskega oddelka na kmetijski razstavi l. 1890 na Dunaji ukrene odbor obrniti se do slavnega deželnega zbora za izdatno podporo.

Ker se je za darila starim in zvestim poslom zglasilo nepričakovano veliko število zaslužnih prosilcev, ukrene odbor prositi deželni odbor še 10 daril iz podpore, katera je namenjena družbi za 1889. l. od deželnega zbora.

Odbor vzame na znanje tajnikovo poročilo o porabi državne subvencije za povzdigo goveje in ovčje reje. Ravno tako vzame odbor na znanje dopis c. kr. deželne vlade, s katerim družbi javi, da se je vse potrebno ukrenilo, da se prepreči kozja paša v idrijskem okraju, kakor je želel občni zbor družbe za l. 1888.

Prošnjo nadučitelja za povrnitev stroškov za prireditev pleharskega tečaja ukrene se predložiti deželnemu odboru.

Prošnja podružnice kostanjeviške za ustanovitev žrebčarske postaje v Kostanjevici se izroči konjarskemu odseku.

Prošnjo Frana Kerina iz Sv. Križa za podporo v napravo ameriškega vinograda ukrene se deželnemu zboru prav toplo priporočiti.

Za nove ude se vzprejmejo:

Jurij Mrak v Šmartinu pri Litiji, Ignacij Kušlan v Šent-Jarnej in Josip Tavčar v Globočicah pri Kostanjevici.

Poziv.

Častite kmetijske podružnice in p. n. gospode poročevalce, katere smo z dopisom z dne 1. oktobra t. l., št. 545, naprosili, da nam sporočijo o letošnji letini svojega okraja, pa nam tega poročila niso še poslali, uljudno prosimo, naj nam kmalu to poročilo dopošljejo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1889.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarja 1890. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi sprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je pošte-nega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenji, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike.

Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. decembra glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca junija 1890. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zato je naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. decembra t. l., in sicer: 27. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskovali podkovske šole, 28. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani

dne 1. novembra 1889.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Dobro ohranjen trijér

(žito čistilni stroj)

se prav ceno t. j. za $\frac{2}{3}$ kupne cene proda. Trijér je bil lansko leto kupljen, in skoraj nič rabljen. Proda se zato, ker se je dalo celo postvo v najem.

Kje? pove uredništvo „Kmetovalca“. (66—1)

Proti boleznim v vratu,

hripavosti, kašlju, zlasti pri otrocih;

= proti boleznim v želodeci in mehurji =

kakor tudi fina namizna kislina voda

je posebno priporočan

(12—20)

koroški rimski vrelec.

Na prodaj pri M. E. Supanu v Ljubljani in pri F. Dolenzu v Kranju

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izbrano zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatga in pritličnega ter piramide, spalurje, kordone in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotočnega drevja in grmovja, drevja (6—20) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

Bolezni želodca

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvspešneje s Piccoli-

jevo „Esenco za želodec“, koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr., poštno stroške trpé p. t. naročniki. (11—21)

Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju lekarju PICCOLI-ju „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri lekarju Rizzoli-ju v Rudolfovm in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Štajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica

Varstvena znamka.

v Rudolfovm in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Štajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica

„Lublanski zvon“.

(2—13)

Stoji pol leta gld. 2.30, četrt leta gld. 1.15.

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši).

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. mlatilni stroji na vlačilo (Göpel) in na roko slamorezni, šivalni, potem stroji s katerimi se žito čisti in odbira, dalje malni, ki snajijo, žito trejo (šrotajo) in sadje mečkajo, potem otrgači za koruzo robkati in grozdje obirati, za vino in sadje, smrki (pumpe), dalje tudi trombe za gnojnice; stroji s katerimi se repa in korenje drobi, preproste in dvojne pluge, blagajnice, varne pred tatom in ognjem, stroje za žetanje in ožemanje po Strakosch in Bonerjevemu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekoristne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na pr. o Vseh svetih, o Božici i. t. d. Imam tudi za kmetijske stroje veččega monterja (mašinista, ki se zastopi na sestavo strojev), ki je v stanu vsak stroj, bodisi, da ga goni človek, žival, voda ali par najboljši sestavi ter ga prirejiti da dobro gre. To je velike vrednosti za kupca mojih strojev, zlasti ker jih monter skoraj nič ne stoji. (45—10)

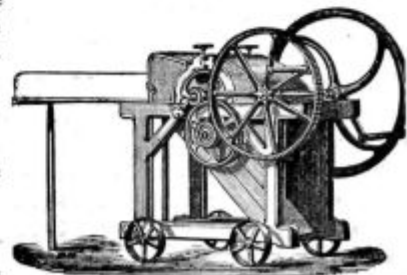
Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakupovanje, svarim pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od trdk, katere nihče ne pozna. Z neprevidnem postopanjem je bil uže osleparjen marsikater dober in pošten kmetovalec.

Moja popotnik Ivan Grebenc ima mojo legalizovano, splošno pooblastilo, nanj se morejo kmetovalci popolnoma zanesti in mu dajati naročila za mene. Drugače pa prosim se pismeno in z zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franc Detter.

,AZIENDA‘

avstro-francosko zavarovalno društvo zoper elementarne škode in nezgode na Dunaji.

Glavni zastop za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradci.

P. n.

Usojamo se naznanjati, da smo zvezo z našim glavnim zastopnikom gospodom Josipom Prosen-cem vsled sklenjenih transakcij prijaznim potom izrušili ter poslovanje glavnemu zastopniku c. kr. priv. zavarovalnega društva „Avstrijski Phönix“ gospodu Josipu Perhauc-u izročili.

Vsa plačila naj se kakor do sedaj pri zastopu v Šelenburgovih ulicah šte. 3 odrajujejo in ravno tu bodo se dajala radovoljno vsa na zavarovanja sloneča pojasnila.

Z odličnim spoštovanjem

Glavni zastop v Gradci za Štajersko, Koroško in Kranjsko

„AZIENDE,“

avstro-francoskega zavarovalnega društva zoper elementarne škode in nezgode.

Ces. kralj. priv. zavarovalno društvo

,Avstrijski Phönix‘

na Dunaji.

Ces. kralj. priv. zavarovalno društvo

,Avstrijski Phönix‘

za življenje na Dunaji.

Generalni zastop za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradci.

P. n.

Usojamo se naznanjati, da smo izvršenje onih pri izvanrednem zborovanji naših delničarjev „AZIENDE“, avstro-francoskega zavarovalnega društva zoper elementarne škode in nezgode, sklenjene transakcije v Ljubljani glavni zastop osnovali in našim glavnim zastopnikom gospoda Josipa Perhauc-a imenovali.

Pisarna nahaja se v Ljubljani, v Šelenburgovih ulicah šte. 3, kjer se bodo vsa plačila odrajevala, zavarovalne ponudbe vsprejemala in na zavarovanja sloneča pojasnila radovoljno dajala.

Z odličnim spoštovanjem

Generalni zastop v Gradci za Štajersko, Koroško in Kranjsko

c. kr. priv. zavarovalnega društva

„Avstrijski Phönix“

na Dunaji in

„Avstrijski Phönix“

za življenje na Dunaji

(67—1)

Pojasnilo.

Tem potom javljam, da sem zvezo z „AZIENDO“ vsled sklenjenih transakcij resnično po prijaznosti razrušil, ter prosim v imenovani zavod oziroma v „Feniksa“ neomejeno tisto zaupanje staviti, katero zasluži in katero je p. n. občinstvo imelo za časa mojega poslovanja.

Z odličnim spoštovanjem

JOS. PROSEC.

Ljubljana, dné 23. oktobra 1889.

Usojam si naznanjati, da pošiljamo svojo priznano izvrstno

uležano marcno in eksportno pivo

od sedaj ne le v sodih, temveč tudi v steklenicah naravnost iz pivovarne, in prosimo torej naročila na

pivo v steklenicah

pošiljati naravnost tvrdki naši.

Z zagotavljanjem najskrbnejše postrežbe se najuljudnejše priporočamo za mnogobrojna naročila.

Z velespoštovanjem

Bratje Kosler
v Ljubljani.

(64—3)

Dobivajo se tudi

tropinje in kali.

Najboljši, najcenejši naj- sigurnejši in najstarejši

GNOJIVO

za sladorno peso, hmelj, trto, krompir, lan, zelenjad, kakor za vse druge rastline
kakor tudi za vsako zemljo je

zgoščeni goveji gnoj

(Engrais de boenf)

Ta gnoj je pripoznan od kmetijskih veščakov, ima zajamčeno vsebino od organskega dušika, fosforove kisline in kalija ter ima v sebi preko 60% organske snovi.

Ta gnoj je iz l. c. kr. izključno prideligovane in patentovane avstro-ogerske tovarne za zgoščeni goveji gnoj v Temešvaru (Bratje Saxl.)

(24—14)

GLAVNA PISARNA: Dunaj, III.; Rennweg Nr. 20/qu.

— Uzorec in poučne knjižice se zastoj pošlejo. —

FRANJO MAJDIČ

diplomovan živinozdravnik

(65—2)

stanuje

pri gosp. F. Arkotu (vulgo Mesar-ji)

v Dolenjem-Logatci.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (14—20)

Pristni

logaški semenski grah

dobiti je pri

(58—5)

podružnici c. kr. kmetijske družbe kranjske
v Dolenjem Logatci.

Andr. Druškovič

trgovina z železom, mestni trg št. 10,

priporoča po zelo nizki ceni okove za okna in vrata, štorje za štokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena

štedilna ognjišča in njih posamezne dele

Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železolitni gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

Tudi se dobiva zmerom sveži dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za gnojenje polja.

(42—13)

